

У Х В А Л А

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення словосполучення „з приводу“, яке міститься в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України

м. К и ї в
1 червня 2016 року
36-у/2016

Справа № 2-20/2016

Конституційний Суд України у складі суддів:

Бауліна Юрія Васильовича – головуючого,
Вдовіченка Сергія Леонідовича,
Гультая Михайла Мирославовича,
Запорожця Михайла Петровича,
Касмініна Олександра Володимировича,
Колісника Віктора Павловича,
Кривенка Віктора Васильовича,
Литвинова Олександра Миколайовича,
Мельника Миколи Івановича – доповідача,
Мойсика Володимира Романовича,
Саса Сергія Володимировича,
Сліденка Ігоря Дмитровича,
Тупицького Олександра Миколайовича,
Шаптали Наталі Костянтинівни,
Шевчука Станіслава Володимировича,

розглянув на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення словосполучення „з приводу“, яке міститься в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Мельника М.І. та дослідивши матеріали справи, Конституційний Суд України

у с т а н о в и в:

1. Суб'єкт права на конституційне звернення – громадянка України Драмарецька В.Г. – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням дати офіційне тлумачення словосполучення „з приводу“, яке міститься в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України).

Відповідно до частини першої статті 114 ЦПК України „позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини“.

Необхідність в офіційному тлумаченні вказаного словосполучення Драмарецька В.Г. обґрунтовує неоднозначним, як вона вважає, застосуванням судами загальної юрисдикції цієї правової норми, а саме визначених у ній правил виключної підсудності, при розгляді справ. На думку суб'єкта права на конституційне звернення, суди загальної юрисдикції неоднозначно застосовують словосполучення „з приводу“, яке міститься у частині першій статті 114 ЦПК України, при розгляді справ за позовами, що виникають з приводу нерухомого майна.

Автор клопотання стверджує, що це призвело та може призвести у подальшому до порушення його конституційних прав на набуття права приватної власності в порядку, визначеному законом (стаття 41 Конституції України) та на судовий захист компетентним судом (стаття 55 Конституції України, стаття 4 ЦПК України, стаття 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 року). Для обґрунтування своєї позиції Драмарецька В.Г. посилається на судові рішення судів загальної юрисдикції у справах, в яких вона була стороною, а також судові рішення у справах, в

яких сторонами були інші особи, копії цих рішень долучені до конституційного звернення.

2. Конституційний Суд України, вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі у зв'язку з прийняттям Третьою колегією суддів Конституційного Суду України Ухвали від 19 травня 2016 року про відмову у відкритті конституційного провадження у цій справі на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“, виходить з такого.

2.1. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ у конституційному зверненні зазначаються статті (окремі положення) Конституції України або закону України, тлумачення яких має бути дано Конституційним Судом України, та обґрунтування необхідності в офіційному тлумаченні положень Конституції України або законів України (пункти 3, 4 частини другої статті 42); підставою для конституційного звернення щодо офіційного тлумачення Конституції України та законів України є наявність неоднозначного застосування положень Конституції України або законів України судами України, іншими органами державної влади, якщо суб'єкт права на конституційне звернення вважає, що це може призвести або призвело до порушення його конституційних прав і свобод (стаття 94).

Таким чином, суб'єкт права на конституційне звернення повинен зазначити конкретні положення Конституції або законів України, тлумачення яких має бути дано Конституційним Судом України, вказавши, що в них є незрозумілим та потребує роз'яснення, та обґрунтувати необхідність в офіційному тлумаченні цих положень, навівши факти їх неоднозначного застосування судами України, іншими органами державної влади.

Аналіз конституційного звернення дає підстави вважати, що автор клопотання, порушуючи питання щодо офіційного тлумачення

словосполучення „з приводу“, яке міститься в частині першій статті 114 ЦПК України, не вказав, що саме у цих положеннях є незрозумілим та потребує роз'яснення. За правовою позицією Конституційного Суду України невизначеність предмета тлумачення унеможливорює здійснення офіційної інтерпретації положень Конституції України та законів України (ухвали від 26 жовтня 2011 року № 53-у/2011, 24 вересня 2013 року № 40-у/2013, 14 жовтня 2014 року № 88-у/2014, 5 жовтня 2015 року № 45-у/2015).

2.2. Згідно з правовою позицією Конституційного Суду України під неоднозначним застосуванням положень Конституції України або законів України слід розуміти різне застосування одних і тих же норм цих правових актів судами України, іншими органами державної влади за однакових юридично значимих обставин (Ухвала Конституційного Суду України від 12 травня 2010 року № 31-у/2010).

Аналіз судових рішень судів загальної юрисдикції, копії яких долучено до конституційного звернення, дає підстави стверджувати, що відмінності у цих судових рішеннях пов'язані не з різним розумінням змісту словосполучення „з приводу“, що міститься у частині першій статті 114 ЦПК України, яке по суті є чітким, однозначним і зрозумілим, а зумовлені різними фактичними обставинами цих справ.

Так, в одних судових рішеннях зазначено, що позови про усунення від права на спадкування не повинні розглядатися за принципом виключної підсудності, оскільки рішенням суду у такій категорії справ буде встановлено наявність або відсутність права на спадкування взагалі, а не конкретного рухомого чи нерухомого майна. За результатами розгляду такої категорії справ у позивача, у разі задоволення позову, не виникне речове право на нерухоме майно, а виникне право на збільшення частки у спадщині, право на спадкування, чи зміну черги спадкоємців тощо, а у такому випадку відсутній спір з приводу нерухомого майна (ухвали Ставищенського районного суду Київської області від 6 травня 2014 року у справі, в якій стороною була

Драмарецька В.Г., Московського районного суду міста Харкова від 4 листопада 2014 року у справі, в якій сторонами були інші особи).

В інших судових рішеннях зазначено, що позов про усунення від права на спадкування за змістом є одночасно позовом про набуття права на спадок (чи зміну обсягу спадкового права), а тому відсутність вимоги про одержання права на спадкування з підстав, визначених статтею 1259 Цивільного кодексу України, не змінює характеру спору і не перетворює вимог позивача у немайнові та не пов'язані з нерухомим майном (ухвали апеляційного суду Миколаївської області від 16 березня 2015 року, Малиновського районного суду міста Одеси від 7 квітня 2014 року, Заводського районного суду міста Дніпродзержинська Дніпропетровської області від 27 травня 2014 року, Шевченківського районного суду міста Києва від 16 липня 2014 року, від 23 жовтня 2014 року).

Дніпровський районний суд міста Києва в ухвалі від 4 січня 2013 року у справі про визнання договору недійсним вказав, що правила виключної підсудності, які застосовуються до позовів з приводу нерухомого майна, стосуються також позовів щодо будь-яких вимог, пов'язаних з правом особи на нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, квартири тощо), з приводу речових (майнових) прав на власне чи чуже нерухоме майно (право володіння, користування тощо), стягнення заборгованості з орендної плати за користування нерухомим майном та інших, а тому справа підлягає розгляду за місцезнаходженням нерухомого майна.

В ухвалах Залізничного районного суду міста Львова від 5 лютого 2014 року та Дзержинського районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області від 1 жовтня 2014 року зазначено, що при розгляді справ щодо спадкового права правила виключної підсудності не застосовуються, а справи підлягають розгляду за місцезнаходженням відповідача згідно зі статтею 109 ЦПК України.

Отже, вказані судові рішення були прийняті за різних юридично значимих обставин, що дає підстави для висновку про відсутність

неоднозначного застосування судами України положень частини першої статті 114 ЦПК України.

Крім того, в ухвалах Білоцерківського міськрайонного суду Київської області від 10 червня 2014 року, від 9 жовтня 2014 року, від 18 лютого 2015 року та від 17 березня 2015 року, Ставищенського районного суду Київської області від 25 грудня 2012 року, апеляційного суду Київської області від 11 грудня 2014 року та від 25 серпня 2015 року, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 31 грудня 2014 року та від 2 вересня 2015 року у справах, в яких Драмарецька В.Г. була стороною, суди загальної юрисдикції правила виключної підсудності не вказували і частину першу статті 114 ЦПК України не застосовували.

За правовою позицією Конституційного Суду України, якщо надані суб'єктом права на конституційне звернення матеріали свідчать, що відповідні положення Конституції або законів України у судових рішеннях не застосовувалися, то вони не можуть бути розглянуті Конституційним Судом України як такі, що підтверджують неоднозначне застосування цих положень судами України (ухвали від 15 жовтня 2014 року № 89-у/2014, від 22 січня 2015 року № 1-у/2015, від 25 квітня 2016 року № 28-у/2016).

Таким чином, конституційне звернення не відповідає вимогам статей 42, 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі за пунктом 2 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом.

2.3. В Основному Законі України визначено вичерпний перелік питань, підвідомчих Конституційному Суду України, зокрема офіційне тлумачення Конституції України та законів України (статті 147, 150).

Зі змісту конституційного звернення вбачається, що Драмарецька В.Г. висловлює незгоду з судовими рішеннями, ухваленими у справах, у яких вона була стороною, і фактично намагається отримати не офіційне тлумачення, а консультацію щодо практичного застосування судами України положень частини першої статті 114 ЦПК України стосовно визначення виключної підсудності у справах за позовами, що виникають з приводу нерухомого майна, яке входить до складу спадщини.

Надання консультацій чи роз'яснень щодо застосування правових норм, у тому числі судами загальної юрисдикції, не можна ототожнювати з офіційним тлумаченням законів України, і це не належить до повноважень Конституційного Суду України (ухвали Конституційного Суду України від 31 березня 2010 року № 15-у/2010, від 19 вересня 2013 року № 38-у/2013, від 4 лютого 2014 року № 16-у/2014).

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі за пунктом 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 150, 153 Конституції України, статтями 42, 45, 50, 94 Закону України „Про Конституційний Суд України“, Конституційний Суд України

у х в а л и в:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційним зверненням громадянки України Драмарецької Валентини Григорівни щодо офіційного тлумачення словосполучення „з приводу“, яке міститься в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України на підставі пунктів 2, 3 статті 45 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – невідповідність конституційного

звернення вимогам, передбаченим Конституцією України, цим законом; непідвідомчість Конституційному Суду України питань, порушених у конституційному зверненні.

2. Ухвала Конституційного Суду України є остаточною.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ